

מתיקות השבת

יום הכיפורים

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו
כראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאועב שליט"א
תלמידו של מו"ר פוסק הדור בעל "שבת הלוי" זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מושפט שמים אינו מושפט שדה...

אנו עומדים ימים ספורים לפני יום כפור שבו הקב"ה חותם לאדם את גזר דינו. ולגבי מי אלו, אמר פעם רבנו ה'חפץ חיים' זי"ע: 'מי אלו הם לא דב', אלא הם ימים של קרבת ה' ואהבתו אלינו. והדבר תמוה, הרי לב מי לא יפחד ולא יעזב מאימת יום הדין שבו נגזר דינו של האדם, ואם כן, לראוהו ראוי לפחד בהם מאד?

ואפשר לבאר שבדוקא אמר ה'חפץ חיים' שאלול הוא לא דב, כי הדב מתנפל על האדם ואוכלו, אף על פי שהאדם לא בקש כלל להזיק לדב, ולכן הח"ח אומר שחלילה לחשב שהדין בשמים הוא על חנם כדב, וכיוצא בזה אפשר לומר שאימת הדין אינה דומה לאימת דין ומשפט של בשר ודם, כי במשפט של בשר ודם יתכן שאדם פוחד לשוא, ולבסוף הוא יתרהא בעיני שופטו ויוציאו זכאי בדין, אבל הפחד שיש לנו ביום הדין הוא פחד אמיתי.

מזל של רחמים

וכשתבוננו בסדר מזלות החדשים נבחין שחדש אלול הוא לא מזל דב שטורף את טרפו על לא עול בכפו, וגם אינו מזל אריה שהוא מלך החיות שמחפש למצא חסרון במי שחטא כנגדו ומענישו, אלא אלול הוא מזל בתולה שמרואה על מדת הרחמים, סליחה וכפרה, כאשה שמכפרת על הצער והסבל שיש לה, כך הקב"ה מכפר ומוחל לשבים בתשובה.

ולפעמים נדמה שיתכן שמקרה להיות שהקב"ה יעניש את הרביות בסיורים קשים, וזאת בכדי להראות על ידי זה את זרוע הנטיה ואת ממשלתו בבריאה, ובאמת עלינו לדעת שגדינו הדבר לגלות את מלכותו של ה' בדרך טובה ונעימה, כגון על ידי שבזמן הנחת התפילין של יד על הדי הכהה - החלשה, נזכר בקר שפחנו

כהה וחלוש ורק לה' יש את הכח הגדול, וזרועו הנקה לעשות את כל אשר יחפץ, ובכריכת הרצועות על היד מתבוננים בחד הרצועות של העורקים והירידים שבגופנו, שדרךם זורמים הדמים לכל אבר ואבר בגופנו, ודי בכך כדי לראות את ידו הנקה של הקב"ה, ולא צריך לראות זאת דרך יסורים.

כפרה ולא נקמה

ועל כך נאמר: 'ושבת עד ה' אלקיך', וזוהי מצות תשובה, לדעת שהקב"ה פושט את ידו לקבל שבים, ובודאי שאדם צריך לזכור שיש ענינים פענש הגיהנם, כדי שלא יבוא לכלל חטא, ומאידך עליו לדעת שבגידו לכפר על הענינים שלו, על ידי שהוא מתנהג בענינה ומעביר על מדותיו ומיטיב עם הרביות, שעל ידי זה הקב"ה מעביר לו על כל פשעיו (ויקרא כג.).

פי אין מדת הקב"ה כמדת בשר ודם ואין לקב"ה קורת רוח לנקם במי שחטא כנגדו, כי אנו לפני הקב"ה כבנים לפני אביהם, כמו שתתבאר: 'בנים אתם לה' אלקיכם', וכשם שאצל אבא אין מענוג לנקם בבתו, כך לקב"ה יש כפיכול תענוג לנקם רק באויביו: ישאל ולא יבניו אהוביו, וזוהי שהקב"ה הוא אל קנא ונקם במי שחטא נגדו, אין זה אלא מאהבתו אלינו, כדי לעורר לשפר את מעשינו.

אהבת ה' הנפחית אלינו

וכשתבוננו בפסוק 'בנים אתם לה' אלקיכם', נראה שהוא נאמר בפסוק המדבר ממצב של צרה גדולה שארעה לאדם רח"ל, שנפטר לו קרוב משפחה ויש לו צער גדול ואיום מכה, עד שהוא רוצה להתגודד או לשים קרחה בין עיניו בדרך הגויים, מרב צערו הגדול ונשם הקב"ה מנזלה לנו שגם בעת הצער האיום והנורא הזה

מתיקות הניסים

== מכתבים למערכת ==

השכחה שהפשירה את הקרה

אני זוכה ללמוד בכל יום עם חברותא אברך תלמיד חכם הרב משה (משאל), שלמשך הרבה שנים הוא היה דחוק מאד בפרנסה ולכן מדי פעם הייתי משתדל לעזור לו כספית וגם לרשם אותו לארגונים שתומכים ועוזרים למשפחות בממון ובמצרכי מזון.

ר' משה שכר דירה ממשפחה בעלי חסד שעוזרים חלקת מזון למשפחות והם צרפו אותו לחלקה זו. במשך הזמן שהוא גר בדירה שלהם, הטיל השטן ביניהם אי נעימות של חסר שלום, כמו שלצערנו קורה הרבה בין שוכרים ומשכירים.

בשנה האחרונה (תשפ"ג) הציע לי ר' משה להרשם גם אני לחלקה הזאת ואכן הם אשרו לי לקבל מהם. כשהגיע ערב ראש השנה, ר' משה עזבן אותי שהיום הם עוזרים חלקה רצינית יותר מהרגיל ויתכן שיביאו גם בשה עופות ודגים וכדאי לי לבא מקדם.

כיון שאני גר מעט רחוק, לא הספקתי לבא בזמן ור' משה דאג לי ולקח מספר בשבילי. כשהגעתי, המתנתי בתור יחד עם ר' משה ועם ילדים נוספים שר' משה דאג להם בטוב לבו שיקבלו גם הם מהחלקה עקב כך שאביהם לא היה באזור.

כשהגיע התור שלנו, ר' משה נתן לי לעבר ולקבל ראשון והילדים שאתנו עברו אחרי ור' משה עבר האחרון, כשגמרתי לקבל מכל הדברים, ראיתי שלא קבלנו בשה עופות ודגים כלל, ושמתחיל על כל פנים משאר הדברים החשובים שקבלנו. התקדמתי עם ר' משה ואמרתי לו: בסוף לא היה עופות ודגים, אך ר' משה כנראה לא שמע אותי ואני המשכתי לביתי.

« המשך המעשה בעמוד ד'

שיש לאדם, עד שנדמה לו שהקב"ה פביכול עוב אותו וכו'עס עליו ומואס בו חלילה, גם אז עליו לדעת שהקב"ה אוהב אותו מאוד וקורא 'בני', ובקב' יעודד את רוחו ויזכר שפכל מצב הוא אוהב לפני ה'.

ואדם שהוא חכם, הוא מתעורר לתקן את מדותיו פאשר באים עליו יסורים קלים בתוך ביתו, כגון פאשר אשתו מקניטה אותו, או שהוא מתבזה מכף שרואים שגנו משתובב ואינו מצליח בלמודים, ועם בני ביתו וילדיו ותנהג בסבלנות

גדולה ונדריכם וילמדם דדרכי נעם מה עליהם לעשות, וישיר את הצער שיש לו לעצמו, ויבין שהקב"ה מרמז לו בקב' שלא יתגאה על הבריות, אלא יתנהג בענוה ובהתנעה.

יסורים על מנת לתקן

והאדם נוטה לסבך שאין קשר בין היסורים שמקבל משמים לבין התנהגותו כלפי שמים וכלפי הבריות, וטועה לחשב שהתנהגותו השלילית זה דבר בפני עצמו, והיסורים

שבאים עליו הם מפני שמשמים פביכול ח"ו לא מתחשבים בו להיטיב לו בזה שהוא נצרך.

והאמת היא שיש קשר אפיון בין היסורים שבאים על האדם משמים, שהם באים עליו בעקבות מעשיו, והמטרה בענשים הללו אינה כדי לצער אותו, פנקמה שמלך פשר דם נוקם במי שמרד בו, אלא היסורים שבאים על האדם בעקבות מעשיו הם כדי לכפר לו ועל ידי זה לזכותו בדין.

מי יזכיר לי על מה להתפלל?

אם האדם מבין שרק הוא יתברך מזכיר לו להקין מים חמים אזי ה' מזכיר לו גם לשמרם באופן שלא יהיה מהם שום נזק.

וכן בשאר דברים נכר שרק ה' הוא המלך ומלך הוא מלשון נמלה, פי מלך פשר נמלה בה', והקב"ה נקרא מלך על שם שאנו נמלכים ותלויים רק בו. ולדגמא, שרק אם הוא שומר את עינינו שלא יפגם לתוכם חפץ רז נהיה שמורים, ואלו בלעדיו פל רגע האדם מנח בספנה.

מדוע התינוק לא אוכל?

וכן נכרת מלכות ה' וזכרונותיו במעשה שארע באברך צעיר שגנו התינוק לא אכל למשה עשרים וארבע שעות, וההורים נבהלו מאוד ולא הבינו מה קרה לו וחששו שיש לו פצע בפה או בגרון והוסיפו לחשש חששות נוספות, ולבסוף התברר שפשוט הנקב של הבקבוק היה קטן מאוד באופן

בימי הדין מבקשים מה' שיזכר אותנו ויחיה את אברינו בכל עת ועת. וכשם שה' לא שכח את אבותינו, קב' יזכר אותנו - זרעם, ויתן לנו כל מחסורנו. והמתפלל קב' הוא בגדר 'דו דין אמת לאמתו' שנעשה שתף לה' במעשה בראשית, פי על ידי תפלות פאלו מתקיימת הבריאה.

וגם פאשר נדמה לנו שזכרנו דבר מסוים וכגון שזכרנו להתפלל על דבר מסוים, נדע נאמנה שרק ה' יתברך הוא זה שזכר זאת והזכיר לנו להתפלל על הדברים הללו - וימי שחי פל ימיו עם אמנה שלמה פזאת שהפל מפניו יתברך ואנו אפלו לא זוכרים שום דבר רק הוא יתברך זוכר ויזכיר למזפיריו טובות וזכרונות - הרי שחיינו מתוקים וינעמים.

וכמו שרואים שלפעמים אדם זוכר להקין מים חמים לשבת אך אינו זוכר לשמר אותם באופן שלא יגרם מהם אסון של פויות חלילה, אכל

שהאכל לא עבר בו והתינוק לא יכל לאכל דרפוו... הרי שנפר ממעשה זה שהקב"ה הוא המלך והוא המזכיר לאדם לשים לב אם יש בבקבוק נקב בפמה הראויה. ויגלי הזכרונות שה' נותן, האדם מלא בצער ובחששות.

ולכן פשמבקשים מה' שדוה, צריה לפרש שה' יזכר לתת לאשה זכרונות ושכל וכביכול לא ישפח זאת. וכן פשמבקש ילד, יבקש מה' שיזכר לתת לו דעת, פי אמנם אין שכהה לפני פסא פבורו אכל הנהגת מלכות שמים היא מהנהגת מלכות פשר דם, ובגמים אלו הקב"ה פביכול מעמיד פנים של מי שלא זוכר שום דבר, ואנו צריכים להכיריו שאנו מאמנים שרק הוא זוכר את כל המפעל ורק הוא יזכרנו לחיים להיטיב לנו ולהצילנו במשה פל השנה מכל רע, ואלו אם אדם שוכח את ה' ושוכח שרק הוא זוכר לתת לו את הכל, הרי שהוא עלול לקלות שה'

להתכופף ולהרדם בימי הדין?!

על כך ועוד במאמר: 'השנה המהדרת בימי הדין...'

בציור שלפנינו: יהודי רדום על כסאו והקב"ה שולח שליחים רבים לשרתו בלי שהוא מבחין בזה פלל: אשתו מכינה לו מאכלים, בנו מגיש לו שתיה, בנו הגדול מגיש לו בגדים, ועובר ארח מציל את בנו הפעוט שקפץ לכביש.

מהו הקשר ההדוק בין מארע זה לימים הנוכאים? והאם אנו דומים לאותו רדום?

כפֿיכּוֹל יִשְׁפַח לַתֵּת לוֹ אֶת שְׁלֹמוֹת מִשְׁאֲלוֹתָיו. וְלֹכֵן אֲנִי מִבְּקָשִׁים 'זְכַרְנִי לְחַיִּים' הִינּוּ שְׁאֵנוּ נִזְכָּה לְזִכֹּר אֶת ה' וְזָכָה הוּא יִזְכֵּר אוֹתָנוּ.

לְשׁוֹר אֶת הַרְכוּשׁ הַרוּחָנִי

וּב'זְכַרְנִי לְחַיִּים' אֲנִי מִבְּקָשִׁים - אֲתָה זְכַרְתָּ אֶת אֲבָרָהּ אֲבִינִי וְאֶת נַחֲמִי, תִּזְכֵּר גַּם אוֹתִי שְׁלֵא יֵאָדַע לִי שׁוּם נֹזֵק בְּגוּף וּבְנַפְשִׁי וּבְשׁוּם קִנְיֵן שְׁקִינִי בְּרוּחָנִי אוֹ בְּגִשְׁמִי, כִּי אֲדָם יְכוּל לְעַבֵּד שְׂנִיִּים רְבוּת עַל מִדָּה מִסְּקִימֹת וְעַל יְדֵי רוּחַ רָעָה קִלְקָה הוּא עוֹלוֹ לְאַבֵּד אֶת כָּל מַה שֶׁרָכַשׁ, וְכִשֶּׁם שֶׁה' זָכַר אֶת אֲבָרָהּ - מִשׁוּם שֶׁזָכַר אֶת ה' וְהָיָה נֶאֱמָר אֵלָיו עַד שֶׁהָיָה מוּכָן לְשַׁחַט אֶת בְּנוֹ עִבְדוֹ - כִּי אֲנִי מִבְּקָשִׁים לְזִכֹּר אֶת ה' וְהוּא יִזְכֵּר אוֹתָנוּ. וְזוֹ הַסִּפָּה שֶׁתִּקְנֶנּוּ לוֹמַר אֶת 'זְכַרְנִי לְחַיִּים' בְּתוֹךְ

בְּרַפְתַּ אֲבוֹת אֶף עַל פִּי שְׁלֵא מִפְּסִיקוֹן כִּה לְשׁוּם תּוֹסַפֶּת אַחֲרַת.

וְזוֹ הִיְתָה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אֲבָרָהּ אֲבִינִי, שֶׁהִשְׁתַּבַּח בְּכָה שֶׁהָיָה תַּמִּים וְנֶאֱמָר 'לֹה' וְלֹא שֶׁהָיָה גָאוֹן וְלִמְדוֹן מְפָלָה, וְאֲנִי מִזְכִּירִים בְּיָמֵי הַדִּין אֶת גְּדוּלַּי הָאֵמָּה כְּדוֹד מִלְכְּנִי שֶׁהָיָה נֶאֱמָר 'לֹה', מִתּוֹךְ כִּנְיָה שֶׁגַּם אֲנִי רוֹצִים לְהִיֹּת נֶאֱמָנִים 'לֹה' כְּמוֹתָם. וּבְזִכּוֹת זֶה כִּשֶּׁם שֶׁה' הִצִּיל אֶת יִצְחָק מִהַחֲרִב בְּעַקְדָה, כִּי ה' יִצִּיל אוֹתָנוּ מִמִּי בַחֲרָב', וְכִשֶּׁם שֶׁה' הִצִּיל אֶת יִצְחָק מִהַמַּיִם דְּבָרְכוֹ לְעַקְדָה כְּמִבְּאֵר בְּמִדְרָשׁ, וְכִשֶּׁם שֶׁה' הִצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִמִּי יָם סוּף - כִּי יִצִּיל אוֹתָנוּ מִמִּי בְּמִיָּם.

וּמִבְּקָשִׁים מִה' בְּיָמֵים הַנּוֹרָאִים שֶׁיִּתֵּן לָנוּ בְּנִיִּים

וּבְנֵי בְּנֵי שֶׁאִירֵי כְּאֲבָרָהּ יִצְחָק וְעַקֵּב וְשְׁלֵא יֵאָדַע שׁוּם מַחְלָה אוֹ צַעַר בְּגִבּוּלֵינוּ חִלְיָה.

וּמִבְּקָשִׁים 'אֲבִינִי מִלְכְּנִי', כְּלוֹמַר שֶׁנִּזְכָּרְתָּ שֶׁה' הָיָה לְמִלְכָּה עֲלֵינוּ, וְכִשֶּׁם שֶׁנֶּאֱמָר בְּמִלְכָּה 'אִין מִלְכָּה בְּלֵא עַם' כְּלוֹמַר שֶׁאִין מִלְכָּה שֶׁאִינוּ דוֹאָג לְעַמּוֹ לַתֵּת לָהֶם אֶת דַּעְתוֹ - כִּי ה' יִתֵּן לָנוּ אֶת דַּעְתוֹ, וְהַחֲפֵר הַגְּדוֹל שֶׁל הַדַּעְתָּה הִיא בְּמִדַּת הַהִבְדָּלָה כְּמִאֲמָרָם 'אִם אִין דַּעְתָּ, הַבְּדֵלָה מִנֵּין?!' אִם כֵּן אֲנִי מִבְּקָשִׁים דַּעְתָּ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחַל כְּדִי שֶׁנִּרְדַּף אַחֲרַי רְצוֹן ה' הָאֲמָתִי וְנִפְדֵי בְּמָה וּבְמִי ה' בּוֹחֵר שֶׁהָיָה דָּבָר קָשָׁה לְגַלוֹתוֹ.

כְּמוֹ שֶׁמִּצְעִינוּ בְּשׂוֹמְאֵל הַנְּבִיא שֶׁה' הֶעֱלִים מִעֵינֵינוּ לְהִבִּין שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בַּחֲרָב דְּדוֹד הַקָּטָן, כְּדִי לְלַמְּדֵנוּ עַד כְּפִמָּה עֵינֵינוּ הֵאָדָם מִטְעוֹת אוֹתוֹ.

הַשָּׁנָה הַמְּהַדְרֶת בְּיָמֵי הַדִּין...

שֶׁרַק הוּא מְקַיְמֵנוּ וּמְכַלְפָּנֵנוּ, מוֹדִיעָה תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר שֶׁבָּה הַקֶּבֶ"ה נוֹפֵחַ בָּנוּ אֶת רוּחוֹ וְאֶת כּוֹחוֹתָיו וְרַק אִזְ הָאָדָם יְכוּל לְעַשׂוֹת דְּבָרִים אַחֲרֵי שֶׁגָּלָה שֶׁהוּא לֹא עוֹשֶׂה כְּלוֹם אֲלָא הַכֵּל נַעֲשֶׂה רַק בְּכּוּחוֹ יִתְבָּרַךְ.

וּבִשְׁבֹּת לֹא תוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר 'שְׁמִיא לָךְ אֲצִיל חֲכָם', כְּלוֹמַר שֶׁבִשְׁבֹּת מִתְקַבְּלִים מִהַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים בְּעֲצָמָם אֶת הַרוּחַ שֶׁל הַשּׁוֹפָר שֶׁהֵם מְלַמְּדִים שֶׁה' מְכַלְפָּנֵנוּ וְהוּא זֶה שֶׁיְכוּל וְעוֹשֶׂה הַכֵּל.

וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּבְּקָשִׁים 'זְכַרְנִי לְחַיִּים' צָרִיף לָבוֹן שֶׁה' יִזְכָּה אוֹתָנוּ לְזִכֹּר אוֹתוֹ וְלְהַמְלִיף אוֹתוֹ עַל כָּל אֲבָרָיו וְעַל כָּל אֲשֶׁר לָנוּ וְעַל כָּל נְשִׂימָה וְנְשִׂימָה, וְכִי נִצָּל שְׁלֵא יִכְסוּ לְגוֹפְנוּ שׁוּם מַחְלוֹת ח"ו.

וְכֵן יֵשׁ לָבוֹן בְּבִקְשַׁת 'זְכַרְנִי לְחַיִּים' שֶׁה' יִתֵּן לָנוּ רוּחַ חַיִּים שֶׁל שְׂמִחָה וְשֶׁל שֶׁל חֲכָמַת חַיִּים, כִּי בְּכָל פַּעַם שֶׁאָדָם זֹכֵר לְעֲשֶׂה טוֹבָה הוּא זֹכֵר לְרוּחַ חַיִּים וְכָל פַּעַם שֶׁהוּא נִכְשֵׁל בְּעֲשֶׂה קְלוּקָלָת הַרִי שֶׁהוּא לָקָה בְּאוֹתָהּ עַת בְּרוּחַ שֶׁל מִיתָה.

וְכִמּוֹ שֶׁנֶּגְדָר עַל הָאָדָם כְּפִמָּה נְשִׂימוֹת יִהְיוּ לוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי נִגְדָר עֲלָיו כְּפִמָּה שֶׁכָּל וְעֲצוֹת טוֹבוֹת יִהְיוּ לוֹ. וּמִבְּקָשִׁים 'זְכַרְנִי לְחַיִּים' - שֶׁנִּזְכָּרְתָּ תְּמִיד לְרוּחַ חַיִּים וְעֲצוֹת טוֹבוֹת.

תּוֹעֵלַת הַכְּשָׁלוֹת

וְכִשֶּׁאָדָם נִכְשֵׁל בְּחֻלְשָׁה וּבִהֲתַנְהֻגוֹת שֶׁל חֲסָר שֶׁכָּל וְעֲשֶׂה שֶׁאִינָה הַגּוֹנֶה, עֲלָיו לְדַעַת שֶׁגַּם זֶה מִן הַשְּׂמִימִים כְּדִי שֶׁיִּגְלָה שֶׁכָּל מַה שֶׁהִצִּיל עַד עַתָּה הָיָה מֵאֵת הַמְּלָךְ ה' וְאִינוּ יְכוּל לְהִתְנַאֲוֹת בְּזָה, שֶׁעַל כֵּן בְּצִאֲתוֹ שֶׁל הַעֲבָר לְאִירֵי הַעוֹלָם הַמְּלָאָךְ סוֹתֵר לוֹ עַל פִּי כְּדִי שְׁלֵא יִתְגַּאֲרֶה בְּכָל הַשְּׂכָל שֶׁקָּבַל מִהַתְּנָה שֶׁלְמַד בְּתַשְׁעַת הַיָּרִיחִים - וְאִם יֵדַע זֹאת יִזְכָּה לְאַחֵר שֶׁנִּכְשֵׁל לְשֶׁכַּל טוֹב בְּמִדָּה גְּדוּלָה יוֹתֵר.

אֶת ה' הַרִי שֶׁגּוֹפְנוּ עֵינֵינוּ וְכָל אֲבָרֵינוּ נִקְרָאִים בְּבַעֲלוֹתָיו שֶׁל ה', וְכִשֶּׁם שֶׁבַעל דִּירָה מִטְּפַל לְשׁוֹכֵר בְּדִירָה שֶׁהוּא שׁוֹכֵר מִמֶּנּוּ, כִּי הַקֶּבֶ"ה יִטְפַּל בְּכָל גּוֹפְנוּ כִּי הַמְּלָכְנוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גּוֹפְנוּ.

לָכוֹן רָאוּי לְהַמְלִיף אֶת ה' גַּם עַל הַדִּירָה שֶׁלָּנוּ וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּטְפַּל בְּדִירוֹתֵינוּ כִּי הוּא הַבְּעֵלִים שֶׁל דִּירוֹתֵינוּ וְשֶׁל כָּל חֲפָצֵינוּ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתֵּן לָנוּ יְלָדִים בְּרִיאִים יִשְׁעֵשֶׂה אֶת כָּל חֲפָצֵנוּ כִּי הוּא גְּדוֹל וְגִידוֹ לְעַשׂוֹת הַכֵּל.

לִישׁוֹן אוֹ לֹא לִישׁוֹן?

וְיֹאמַר לֹה: רַק אֲתָה הַמְּלָךְ הַמְּפָרֵס אוֹתָנוּ בְּאֵלֶּךְ וּבְשִׂתָּה וּמִזוֹן וּנְאִירֵי לְנִשְׂמָה, אֲנֵא תַחַן אוֹתָנוּ בְּשִׁכְל, חַיִּים, חוֹן וְחֶסֶד. וְיֹאמַר לְפָנֵי ה': אֵינִי יְכוּל גַּם לְהִכִּין אֶלְ רַק אֲתָה יוֹדַע לְהִכִּין וְאֲתָה תַתֵּן לִי שֶׁכָּל לָךְ.

כִּי זֶה עֲנִין ה'דוֹרְמִיטָא' שֶׁל יוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאֲמַנִּים צָרִיף לְהִרְבוֹת בְּתַפְלוֹת בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְלֹא לִישׁוֹן, אֲבָל צָרִיף 'לִישׁוֹן' כִּי שֶׁנִּבְּנִין שֶׁאִינוּ יְכוּלִים לְעַשׂוֹת כְּלוֹם וְנִשְׁפַּל לְדַעַת שֶׁאִין לָנוּ שׁוּם כַּח רַק ה' מוֹלָךְ בְּבְרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפִרְשָׁנוּ: "רֵאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי אֲמִית וְאֲתִי מַחְצִיתִי וְאִין אֲרָפָא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל".

וּבְאֲמַת בְּכָל עַת הַקֶּבֶ"ה מוֹרִיד שֶׁכָּל כֹּהֵ הַמְּלָמֵד אֶת הָאָדָם שֶׁאִינוּ יְכוּל לְעַשׂוֹת כְּלוֹם וְרַק ה' מוֹלָךְ עַל הַכֵּל עַל יְדֵי כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁה' עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם, אֲבָל הָאָדָם דּוֹחָה אֶת הַשְּׂכָל הָיָה וּמִתְאֲמָץ לְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא שׁוֹלֵט וְפוֹעֵל הַכֵּל, וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה עֲלֵינוּ 'לְהַרְדֵּם' כְּלוֹמַר לְהַרְפוֹת אֶת גְּאוֹנֵנוּ וְאֶת יִשְׁתוֹנֵנוּ שֶׁאֲנִי מוֹרְגִישִׁים שֶׁהַכֵּל נַעֲשֶׂה מִכּוּחוֹתֵינוּ וְלְהִבִּין שֶׁרַק הוּא יִתְבָּרַךְ מְכַלְפָּנֵנוּ וּמִתְיָה אוֹתָנוּ.

מִתִּי נוֹכַח לְפַעֵל?

וְאַחֲרֵי שֶׁאֲנִי מְמַלְכִיכִים עֲלֵינוּ אֶת ה' וְיִמְבִּינִים

יֵשׁ גְּמָרָא יְרוּשְׁלָמִי הַמְּיוֹבָאֵת בְּפוֹסְקִים וְאִינָה קְמִית בְּבִדְנוּ, שְׁאוֹמֵר: 'מֵאֵן דְּדִמִּיף בְּרִישׁ שְׁתָּא מְזַלִּי דִּמִּיף' וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ זֹאת, שְׁמִי שֶׁעֲצַל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיִשׁוֹן בְּרוּחוֹ הוּא 'דִּמִּיף' - הִינּוּ 'דוֹמָם' - וְאִינוּ מוֹדָה עַל חֲסֵדֵי ה' שֶׁעֲלָיו גְּוֹן עַל 'דִּמּוּ', הַרִי שֶׁמְזַלֵּנוּ וְשׁוֹ בְּמִשְׁוֹ הַשָּׁנָה ח"ו.

לָכוֹן צָרִיף לְהִרְבוֹת בְּיָמֵים הַנּוֹרָאִים בְּדְבָרֵי הוֹדָאָה לֹה, וְכִי לְהִפִּיר טוֹבָה לֹה צָרִיף לְהִפִּיר טוֹבָה גַּם לְבְרִיֹת הַמְּטִיבִים עִמּוֹ וְעוֹד גַּם הוּא לְאַחֲרִים, כִּי מִי שְׁדוֹמָם מוֹלְעוֹד לְחַבְרָיו גַּם מְזַלֵּנוּ דוֹמָם ח"ו.

וּבַשְּׁעַת הַתַּפְלוֹת צָרִיף לוֹמַר לֹה: אֲנִי קָטָן וְכָבוֹל - כְּמוֹ בְּתוֹךְ 'הַפְּסוּלָה', וְאֲנִי מִבְּקָשׁ מִמָּה תַעֲזוֹר לִי כִּי אִין לִי שׁוּם כַּח לְעַשׂוֹת כְּלוֹם, לָכוֹן אֲנִי מִבְּקָשׁ מִמָּה שֶׁתִּשְׁמֹר אוֹתִי וְאֶת רְכוּשֵׁי שְׁלֵא יִהְיֶה לִי שׁוּם סְתִימָה בְּצַנּוּרוֹת הַבִּיב שֶׁבְּבִיתִי וְלֹא שׁוּם צַעַר וְהַפְּסֵד.

סְתִימָה בְּרוּחָנִי סְתִימָה בְּגִשְׁמִי

וְהַסְתִּימָה בְּצַנּוּרוֹת הַבִּיב מִזְכִּירָה מַה שֶׁעָלוֹל לְהִיֹּת גַּם בְּצַנּוּרוֹת הַעוֹרְקִים שֶׁבְּגוּף, שֶׁיְכוּל לְהִיֹּת בְּהֵם סְתִימוֹת שֶׁל שְׁמִנִּים ח"ו עַל יְדֵי מִאֲצָלִים לֹא בְּרִיאִים שְׁאוֹקְלִים. וְכֵן דְּבָר זֶה מִזְכִּיר גַּם לְתַחוּם הַרוּחָנִי, שֶׁכָּל מַעֲשֶׂה לֹא טוֹב שְׁעוֹשִׂים מִצְטָרֵף לְחַבְרוֹ עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּחָבֵל עֵבֶה, וְכִמּוֹ שְׂמוּכִיחַ: יִשְׁעִיה הַנְּבִיא: 'הוּי מוֹשִׁיחַ הָעוֹן... וְכַעֲבוֹת הַעֲגָלָה חֲסָא' וְגוֹרֵם לְסְתִימָה וּמְחִיצָה בֵּין לָבוֹן ה' חִלְיָה, וְעַל כֵּן זֶה צָרִיף לְבַקֵּשׁ מִה' שֶׁנִּצָּל וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּפְתַּח אֶת הַמַּחְצוֹת שֶׁבִּנְיָנוּ לְבִינוּ.

וּבְיָמֵים הַנּוֹרָאִים צָרִיף לְהִתְחַבֵּר מְאוֹד בְּמִדַּת הַיִּתְרוֹ, וּלְמַדָּה זֹו זֹכִיכִים עַל יְדֵי שְׁמִרְגִישִׁים שֶׁפְּלִים וְקִטְנִים וּמְיָשִׁיכִים אֶת כָּל הַנַּעֲשֶׂה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְיִוִּדְעִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֶת הַכֵּל וּמִבְּקָשִׁים מִמֶּנּוּ שֶׁיִּמְלָךְ עֲלֵינוּ וְעַל כָּל אֲבָרֵינוּ: כִּי אִם נִמְלִיף עֲלֵינוּ

מאמרים מתוקים לשנה מתוקה

א. מעקדת יצחק אנו למדים יסוד עצום, שאף על פי שלמעשה אברהם לא נשחט את בנו ויצחק לא נשחט, בכל זאת עצם המסירות שהייתה לאברהם וליצחק לכבוד ה' מהפחד שזו אהבה להם מן השמים נדמה להם שרצו ה' להשחט את יצחק - עומדת לעם ישראל לזכות לכל הדורות, וימנה אנו למידים שכל פחד שזו שיש לאדם בכוחו לכפר על יסורים וגזרות רעות.

ובן כל מסירות שיש לאדם אפילו שהיא רק במוחשבה ולא במעשה, וכל התעוררות של רצון טוב שיש לאדם לכבוד ה' ובעבודת המידות - הקב"ה מצרפה למעשה ותעמד לו לזכות לנצח, וכמו שראוי שמיד אחרי העקדה מבאר בפסוקים שאמרו לאברהם שלמלכה נולדה נכדה בשם רבקה שהיא השדוה של יצחק, כי לאור מחשבת המסירות שהייתה לאברהם ויצחק בעקדה זכה יצחק לשדוה, ומלכה היא מלשון מלך ללמד שהמלך ה' ברא ליצחק את שדוהו.

ב. בתקיעות השופר יש לבנו לבקש מה' שימתן לנו נשימות תקינות ובריאות, וגם באשר צריך נשימות

מיוחדות כגון נשימות מהירות כדגמת התרועה - יהיה לנו את הנשימות הללו בלי שום חסרון.

ג. בחלק מהקרבנות נאמר: "לכפר עליכם", ובחלק מהם לא נאמר "לכפר עליכם", וזאת משום שהם באים במטרה אחרת - להזכיר לנו את חסדי ה' שבנשימותינו ושכאברי גופנו על ידי התבוננות בקנה ובכל אברי הבהמה.

ד. ביום טוב שחל במוצאי שבת ואומרים 'ברוך המבדיל בין קדש לקדש', כי יש הבדל בין קדשת שבת לקדשת יום טוב המבדיל שצריך להבדיל בין קדש לקדש, ששבת מושלח לבשר ויום טוב לחלב, כמו שנוהגים בשבועות לאכל מאכלי חלב, והספקה היא דירת עראי כמאכלי חלב הקלים, וכן פסח הוא זמן שהלכנו בדרכים שבמהם אוכלים מאכלים קלים כמאכלי חלב.

הספקה שצריך להבדיל בין קדש לקדש היא ללמדנו להבדיל בין תלמידי חכמים המלמדים פשטי אורחא שהם בעלי מעלה לבין תלמידי חכמים צדיקים המוסיפים ללמוד את עקרי התורה - אהבת ה' ומדות טובות, שהם גדולים במעלה ביותר ועליו לבחר ללכת בדרכם.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, מודים אנו לפניך על שהחייטנו וקיימתנו והבאתנו ליום הכפורים הזה, שלא היו ימים טובים לישראל כמותו מפני שבו אתה מוחל לעונותינו. אגא, זכנו ביום הזה להטתה מכל דרכינו הרעות ולא לשוב עוד לכסלה, ונלך בדרכי ישרים בעיניך מתוך אמונה שלמה שרק אתה מכלכלנו ורק אתה מקיים אותנו ומקד באים לנו כל מחשבה וזכרון.

חתמנו לחיים טובים, חיים של שכל נכון וחקמת חיים באפן שנבחר תמיד בדרך הישר ונעשה רק את הטוב בעיניך ואת הטוב לברייתך, אמן סלה.

"ופריו מתוק לחפני"

במי המלך נמלך ובאיזה מלך נמלכים?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או הודעה קולית בקו יקול מתיקות: 073-4395-313. בצירוף שם, כתובת וטלפון

המושג מתיקות הניסים

בשעת הערב התקשרתי לר' משה לבנו אתו דבר הלכה, וכשסימננו לדבר, השעה הייתה מאחרת, הרגשתי כבר גיפיות ורציתי להפריד ממנו עם דברי שמחה ולכן הזכרתי לו את החלוקה שהייתה היום ובכדי לשוחח דברי הכרת הטוב לה', עשיתי לו חידה ובה שאלתי אותו: מה לדעתך היה המוצר הכי חשוב שקבלנו היום בחלוקה?

הוא השיב לי: 'הבשר, עופות ודגים' מיד שאלתי אותו בפליאה: אבל בסוף לא הביאו בשר, עופות ודגים? והוא התפלל ואמר: 'מה, לא קבלת?' התברר שעברתי את המקום שבו נתנו לכל אחד את המוצרים האלו ואני בטעות המשכתי בלי לקבל אותם.

שאלתי את ר' משה האם אפשר לקבל זאת עכשו והוא אמר לי שהוא לא חושב שיש כל סכני לזה כי הוא מכיר שהמוצרים האלו נגמרים בחלוקה הזאת עד תום, אבל בכל זאת, הוא אמר, כיון שאני שומע קולות בבית של משפחת בעלי החסד האלו, אני אדפק ואשאל עבדך.

ר' משה מספר שלמעשה הוא חשש לפני שהוא דופק להם בדלת, כי זה זמן רב שהם בקצור זה עם זה (וזה שהוא מקבל

מהחלוקה שלהם, זה לא סתם, כי החלוקה נעשית על ידי אנשים שעובדים אצלם), אבל ר' משה חשב לעצמו שאדבר, זוהי הודמנות לעשות חסד עם התבריתא ועל דרך להשלים עכשו בערב ראש השנה עם השכנים היקרים.

ר' משה אור אמץ ודפק ובעל הבית קבל את פניו בסבר פנים יפות והשנים שוחחו בנעימות, וכשה שמע את מבקשו עברו, הוא הוציא מהמקרר מנה כמו שקבלו בחלוקה ונתנה לידו. ר' משה התקשר אלי בשמחה גדולה ואמר: כמה טוב עשה ה' שהשכיח ממך לקבל את המנה הזאת בחלוקה, כי דרך זה פעת בערב ראש השנה הפשר הקרח שהיה ביני לבין השכנים.

ר' משה הזכיר על כך את דברי המדרש שהביא את הפסוק: 'לכו חזו מפעלות ה' על הוצאת יוסף הצדיק מהבאר שבע' זה שיש להכיר בפעלות ה' הנפלאות שהשכיח ממני זאת בכדי להשלים בין השכנים.

אני הוספתי לו שיש לשים לב שהדרך שהובילה לשיועה הזאת היה הרצון הטוב שהיה לי לשוחח דברי הכרת הטוב לה' לפני שהולכים לישון, ומדברים טובים ויציאים דברים טובים...

אברהם חיים חזן, בני ברק

שנה טובה... זמתי קודת!

הסדרה שבכשה את לכותיה של רבנות עמר ישראל תלמידי חכמים, צורבים ופשוטי עם, מתרחבת עם כרך חדש המוקדש ללימים הנוראים ולחם המזבח. שיעורים ושיחות מעסיקים, באורים אודות מותחנים המיוסדים, טעמי המצוות וסיפורים בעלי ליקח ומוסר - מאת הכותב רב מנחם ברוך יאווע שליט"א.

